

УДК 355.1-057.34(477):616-084

**І.А. Лурін,
Г.І. Титов,
В.В. Завалецький,
В.О. Волошин,
І.Л. Недужа,
С.Ю. Данілевський**

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПОГЛИБЛЕНИХ МЕДИЧНИХ ОГЛЯДІВ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

*Військово-медичне управління Служби безпеки України
(нач. – д. мед. н., проф. І.А. Лурін)
вул. Липська, 11, Київ, 01021, Україна
Military Medical Department of the Security Service of Ukraine
Lipskaya str., 11, Kyiv, 01021, Ukraine
e-mail: vmtu@ssu.gov.ua*

Ключові слова: *відділ медичного обслуговування СБУ, диспансеризація*

Key words: *Medical care department of Security service of Ukraine, prophylactic medical examination*

Реферат. *Современные подходы к проведению углубленных медицинских осмотров военнослужащих службы безопасности Украины. Лурин И.А., Титов Г.И., Завалецкий В.В., Волошин В.А., Недужа И.Л., Данилевский С.Ю. Исследованием установлено, что нормативная база по вопросам диспансеризации в системе СБ Украины не в полной мере регламентировала ее проведение, что потребовало разработки и обоснования новой организационной модели для повышения ее эффективности. В ходе исследования были обоснованы и подготовлены предложения по внедрению современной модели проведения углубленных медицинских осмотров личного состава СБ Украины, основными элементами которой стали: впервые разработанная и внедренная модель формирования мотивированной личной ответственности военнослужащих СБ Украины за состояние собственного здоровья, его сохранения и склонности к лечению выявленных патологических состояний; разработка и внедрение паспорта здоровья военнослужащего, паспорта здоровья руководящего состава, паспорта здоровья органа, подразделения, заведения СБ Украины; определение различных объемов ежегодного медицинского обследования военнослужащих в зависимости от возраста (с расширением объемов скрининговых исследований в зависимости от возрастной группы); введение персональной ответственности за своевременное прохождение углубленных медицинских осмотров подчиненным личным составом на начальников (руководителей) органов (подразделений и учреждений) СБ Украины; четкого определения обязанностей руководства учреждений здравоохранения (врачебного и медицинского состава) СБ Украины при проведении углубленных медицинских осмотров; разработка и внедрение унифицированной системы анализа результатов работы лечебно – профилактических учреждений СБ Украины по проведению диспансеризации с определением ее эффективности, внедрение оптимизированной системы контроля за состоянием прохождения диспансеризации; составления отчетности по подчиненности при проведении углубленных медицинских осмотров личного состав органов, подразделений, заведений СБ Украины. Это позволило не только обосновать организационную модель повышения эффективности диспансеризации личного состава СБУ и внедрить ее в работу всех учреждений здравоохранения СБУ, но и позволило существенно оптимизировать проведение диспансеризации и повысить ее показатели эффективности.*

Abstract. *Modern approaches to carrying out profound medical examination of servicemen of Security Service of Ukraine. Lurin I.A., Titov H.I., Zavaletskyi V.V., Voloshin V.O., Neduzha I.L., Danilevsky S.Yu. The study found that the regulatory framework for prophylactic medical examination in the Security Service of Ukraine (SSU) is not fully regulated, this required the development and validation of a new organizational model to improve its efficiency. In the course of study proposals for the introduction of a modern model of profound medical examinations of the personnel of the SSU were prepared, their main elements are: first developed and implemented model of a motivated individual responsibility of SSU serviceman for their own health, its conservation, inclination to treatment of identified pathological conditions; development and implementation of military health passport, health passport of managers, health passport of agency, division, institution of the SSU; the definition of the various bulks of the annual medical examination of personnel, depending on age (with expansion of screening tests, depending on the age group); introduction of personal responsibility of heads (managers) of bodies (departments and agencies) of the SSU for the timely undergoing of profound medical examinations by subordinate personnel a clear definition of heads' responsibilities of health care organs (doctors and medical staff) of the SSU in the profound medical examinations; the development and implementation of a unified system of analysis of the results of medical care facilities of SSU for carrying out of medical examination and definition of its efficiency, the introduction of optimized system for monitoring*

of undergoing medical examination, reporting on undergoing of profound medical examinations by personnel of agencies, departments, institutions of the SSU. This allowed not only to justify organizational model on improvement of clinical examination of the SSU personnel but to introduce it into the work of all health facilities of the SSU, to significantly optimize conducting clinical examination and improve its performance indicators.

Медичне забезпечення військовослужбовців (в т.ч. інших осіб з числа особового складу) Служби безпеки України (СБ України) здійснюється Військово-медичним управлінням (ВМУ), а на рівні адміністративних територій України – військово-медичними службами (ВМС) ВМУ СБ України [3, 6].

З урахуванням того, що стан здоров'я військовослужбовців є вагомим чинником боєздатності військових формувань, який має суттєве економічне та соціальне значення, у системі медичного забезпечення особового складу СБ України здійснюються системні лікувально-профілактичні заходи, основою котрих є обов'язкові поглиблені медичні огляди (диспансеризація) і розробці яких у СБ України приділяється певна увага [1, 2, 8].

На відміну від диспансеризації військовослужбовців, диспансеризація населення України не є обов'язковою, оскільки громадяни України повинні бути особисто зацікавленими у збереженні власного здоров'я та усвідомлювати необхідність її проходження, що регламентується наказом МОЗ України від 28.08.2010 р. № 28 «Про диспансеризацію населення» [4].

У сучасних умовах особливої актуальності набувають питання щодо підвищення ефективності проведення поглиблених медичних оглядів особового складу СБ України на основі сучасних тенденцій розвитку медичних технологій у межах єдиного медичного простору України.

Враховуючи вищезазначене, актуальною є системна робота з розробки та своєчасного впровадження сучасних оптимальних організаційних моделей проведення поглиблених медичних оглядів особового складу СБ України, що забезпечить не тільки якісне виконання поставлених перед спеціальною службою завдань, але й збереже кількісний і професійно якісний склад військовослужбовців СБ України.

Мета роботи: обґрунтувати організаційну модель підвищення ефективності диспансеризації особового складу СБ України.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ

Дослідження проводили з використанням соціально-гігієнічних методів: бібліосемантичного, логічного, системного аналізу, безпосереднього спостереження [7].

Матеріалами дослідження були визначені нормативно-правові акти та аналіз результатів

проведення диспансеризації особового складу СБ України за період 2009-2012 рр.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Важливо констатувати, що диспансеризація в системі СБ України – це комплекс діагностичних, лікувально-профілактичних та організаційних заходів, що здійснюються лікувально-профілактичними закладами СБ України у взаємодії з керівництвом органів, підрозділів, закладів СБ України з метою активного виявлення військовослужбовців із захворюваннями на ранніх стадіях, з підвищеним ризиком виникнення захворювань, встановлення за ними при необхідності динамічного нагляду з розробкою та проведенням комплексу заходів, спрямованих на збереження і укріплення здоров'я військовослужбовців.

Проведений аналіз наявної нормативно-правової бази з питань диспансеризації в системі СБ України дозволив констатувати, що її проведення було регламентовано низкою наказів СБ України, а саме:

- від 12.11.2007 р. № 803 «Про затвердження Інструкції про порядок проведення диспансеризації в Службі безпеки України»;
- від 28.09.2009 р. № 636 «Про затвердження Змін до Інструкції про порядок проведення диспансеризації в Службі безпеки України»;
- від 23.11.2009 р. № 548 «Про заходи щодо організації проведення щорічних профілактичних поглиблених медичних оглядів в СБУ»;
- від 29.07.2011 р. № 307 «Про затвердження Змін до Інструкції про порядок проведення диспансеризації в Службі безпеки України», які не повною мірою регламентували проведення поглиблених щорічних оглядів особового складу, і це потребувало розробки та обґрунтування нової організаційної моделі для підвищення ефективності диспансеризації особового складу СБ України в умовах сьогодення.

Так, нами були обґрунтовані та підготовлені пропозиції щодо впровадження сучасної моделі проведення поглиблених медичних оглядів особового складу СБ України, основними елементами якої стали:

- вперше розроблена та впроваджена модель формування мотивованої особистої відповідальності військовослужбовців СБ України за стан власного здоров'я, його збереження та схильності до лікування виявлених патологічних станів;

- розробка та впровадження паспорта здоров'я військовослужбовця, паспорта здоров'я керівного складу, паспорта здоров'я органу, підрозділу, закладу СБ України;
- різні обсяги щорічного медичного обстеження військовослужбовців залежно від віку (з розширенням об'ємів скринінгових досліджень залежно від вікової групи);
- введення персональної відповідальності за своєчасне проходження поглиблених медичних оглядів підпорядкованим особовим складом на начальників (керівників) органів (підрозділів і закладів) СБ України;
- чіткого визначення обов'язків керівництва закладів охорони здоров'я (лікарського та медичного складу) СБ України при проведенні поглиблених медичних оглядів;
- розробка та впровадження уніфікованої системи аналізу результатів роботи лікувально-профілактичних закладів СБ України щодо проведення диспансеризації з визначенням її ефективності;
- впровадження оптимізованої системи контролю за станом проходження диспансеризації;
- упорядкування звітності за підлеглистю при проведенні поглиблених медичних оглядів особового складу органів, підрозділів, закладів СБ України.

Це дозволило не тільки обґрунтувати організаційну модель підвищення ефективності диспансеризації особового складу СБ України, впровадити її в роботу закладів охорони здоров'я СБ України (наказ СБ України від 18.05.2012 р. № 196 «Про затвердження інструкції про порядок проведення диспансеризації в Службі безпеки України» [9]), а й дозволило суттєво оптимізувати проведення диспансеризації і підвищити показники її ефективності (переважна більшість військовослужбовців СБ України була визнана здоровими або практично здоровими, що характеризує їх стан здоров'я як стабільно високий і дозволяє виконувати обов'язки військової служби в повному обсязі).

ВИСНОВКИ

1. Результати дослідження дозволяють констатувати, що проведенню диспансеризації особового складу в системі медичного забезпечення СБ України приділяється відповідна увага.
2. У роботі визначено, що розробка і впровадження сучасних підходів до проведення диспансеризації дозволяє не тільки підвищити її ефективність, а й підвищує зацікавленість військовослужбовців у збереженні власного здоров'я задля ефективного виконання обов'язків військової служби в повному обсязі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Концепція професійного здоров'я військовослужбовців у Програмі будівництва та розвитку Збройних сил України / В.Я. Білий, О.О. Шохін, М.М. Вовкодав, В.І. Варус // Наука і оборона. – 2000. – №3. – С. 22-26.
2. Лурін І.А. Диспансеризація як основа системного моніторингу стану здоров'я військовослужбовців Служби безпеки України / І.А. Лурін, В.О. Волошин, Г.І. Тітов // Військова медицина України – 2011. – № 3-4. – С. 47-51.
3. Організація і розвиток системи медичного забезпечення органів державної безпеки України / І.А. Лурін, В.О. Волошин, Г.І. Тітов [та ін.]. – Дніпропетровськ: Пороги, 2011. – 254 с.
4. Про диспансеризацію населення [Електронний ресурс]: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 28.08.2010 р. № 728. – Електрон. дан. (1 файл). – 2010. – Режим доступу: www.kmu.gov.ua. – назва з екрана.
5. Про затвердження інструкції про порядок проведення диспансеризації у Службі безпеки України [Електронний ресурс]: наказ СБ України від 18.05.2012 р. № 196. – Електрон. дан. (1 файл). – 2008. – Режим доступу: www.sbu.gov.ua. – назва з екрана.
6. Про Службу безпеки України [Електронний ресурс]: Закон України 1992 р. – Електрон. дан. (1 файл). – 2009. – Режим доступу: www.sbu.gov.ua. – назва з екрана.
7. Соціальна медицина та організація охорони здоров'я / під. Аг. Ред. Ю.В. Вороненка, В.Ф. Москаленка. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. – 680 с.
8. Тітов Г.І. Диспансеризація як основа системних лікувально-профілактичних заходів у структурі медичного забезпечення Служби безпеки України / Г.І. Тітов // Медичні перспективи – 2011. – № 4. – С. 119-123.

REFERENCES

1. Biliy VYa, Shokhin OO, Vovkodav MM, Varus VI. The concept of occupational health personnel in the program of construction and development of the Armed Forces of Ukraine. Science and defense. 2000;3:22-26.
2. Lurin IA, Voloshin VO, Titov GI. Clinical examination as a basis for systematic monitoring of the health of the Security Service of Ukraine. Military Medicine of Ukraine. 2011;3-4:47-51.

3. Lurin IA, Voloshin VO, Titov GI. Organization and development of the health care system of the state security of Ukraine - Dnepropetrovsk, "Porogy". 2011;254.

4. On clinical examination [electronic resource]: the Ministry of Health of Ukraine of 28.08.2010, № 728. - Email. dan. (1) file. 2010. Mode of access: www.kmu.gov.ua. - The name of the screen.

5. On Approval of Procedure for the clinical examination of the Security Service of Ukraine [electronic resource]: the order of the Security Service of Ukraine 18.05.2012, № 196. - Email. dan. (1) file. 2008. Mode of access: www.sbu.gov.ua. - The name of the screen.

6. On the Security Service of Ukraine [electronic resource]: Law of Ukraine 1992 - Electronic data (1) file. 2009. Mode of access: www.sbu.gov.ua. - The name of the screen.

7. Voronenko YuV, Moskalenko VF. Social Medicine and Health Organization. Ternopil': Ukrmedbook. 2000:680.

8. Titov GI. Clinical examination as a basis of systemic treatment and prevention of medical support in the structure of the Security Service of Ukraine. Medical Perspectives. 2011;4:119-23.

